

ÁLTALÁNOS SZAKMAI AJÁNLÁS

A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK A PUSZTA VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNRE ÉS VÉDŐÖVEZETÉRE KÉSZÜLŐ HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZATOK, TELEPÜLÉSKÉPI RENDELETEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ.

Megbízó: Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
4024 Debrecen, Sumen u.2.
www.hnp.hu

Összeállította: Zsemberi István okl. építészmérnök
vezető településtervező

ÁLTALÁNOS SZAKMAI AJÁNLÁS

A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK A PUSZTA VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNRE ÉS VÉDŐÖVEZETÉRE KÉSZÜLŐ HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZATOK, TELEPÜLÉSKÉPI RENDELETEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ.

Tartalom:

- I. A Hortobágyi Nemzeti Park – A Puszta Világörökségi Helyszín kiemelkedő egyetemes érték attribútumainak általános bemutatása
- II. A HNP Világörökségi Helyszínt és Védőövezetét érintően alkalmazandó Településrendezési, építési jogszabályi kötelezettségek.
- III. A HNP Világörökségi Helyszínre és Védőövezetére alkalmazni javasolt, általános Településrendezési, építési jogszabályi ajánlások.
 - 1.) HNP VH (Világörökségi Helyszín) Ajánlott szabályozási elvek
 - 2.) HNP VH (Világörökségi Helyszín) Ajánlások a Településképi rendelet készítéséhez
 - 3.) HNP VH (Világörökségi Helyszín Védőövezet) Ajánlott szabályozási elvek
 - 4.) HNP VÖ (Világörökségi Helyszín védőövezet) Ajánlások a Településképi rendelet készítéséhez

1. melléklet: Hortobágyi Nemzeti Park – A Puszta Világörökségi Helyszín kiemelkedő egyetemes érték attribútumainak részletes bemutatása
2. melléklet:

Felhasznált források:

Megalapozó dokumentáció „A Hortobágyi Nemzeti Park- A Puszta Világörökségi Terület” Kezelési tervéhez c. dokumentáció felhasználásával.

Készült a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ megbízásából (2014-2016)

Projekt gazda: Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Projekt vezető: Tolnay Zsuzsa, Irányító tervező: Zsemleri István

A felhasznált munkarész készítői:

DR. ARADI CSABA biológus, ökológus, MOLNÁR ATTILA biológus, ökológus, ZSEMLERI ISTVÁN területrendező tervező, településrendezési vezető tervező, PINTÉR FERENC településrendezési vezető tervező, szakértő, KOPRDA ILDIKÓ területrendezési és tájrendezési tervező, SZÜTS ORSOLYA tájrendezési tervező, GELLÉR FERENC műemlékvédelmi szakmérnök, DR. DANI JÁNOS régész, ÖRSI ZSOLT etnográfus, DR. SZABÓ SZILÁRD geográfus, LISZTES LÁSZLÓ biológus, turisztikai szakértő, SZÉCHY ANNAMÁRIA idegenforgalmi közgazdász.

BEVEZETÉS

A Helyi Építési Szabályzatokban, annak mellékletét képező Szabályozási tervekben, valamint a Településképi védelméről szóló helyi rendeletekben alkalmazandó szabályokra készít részletes ajánlást a HNP Igazgatóság. A készülő ajánlások külön bontva kezelik a Hész/ szabályozási tervek és külön a településképi rendeletek (TKR) készítésére vonatkozó ajánlásokat.

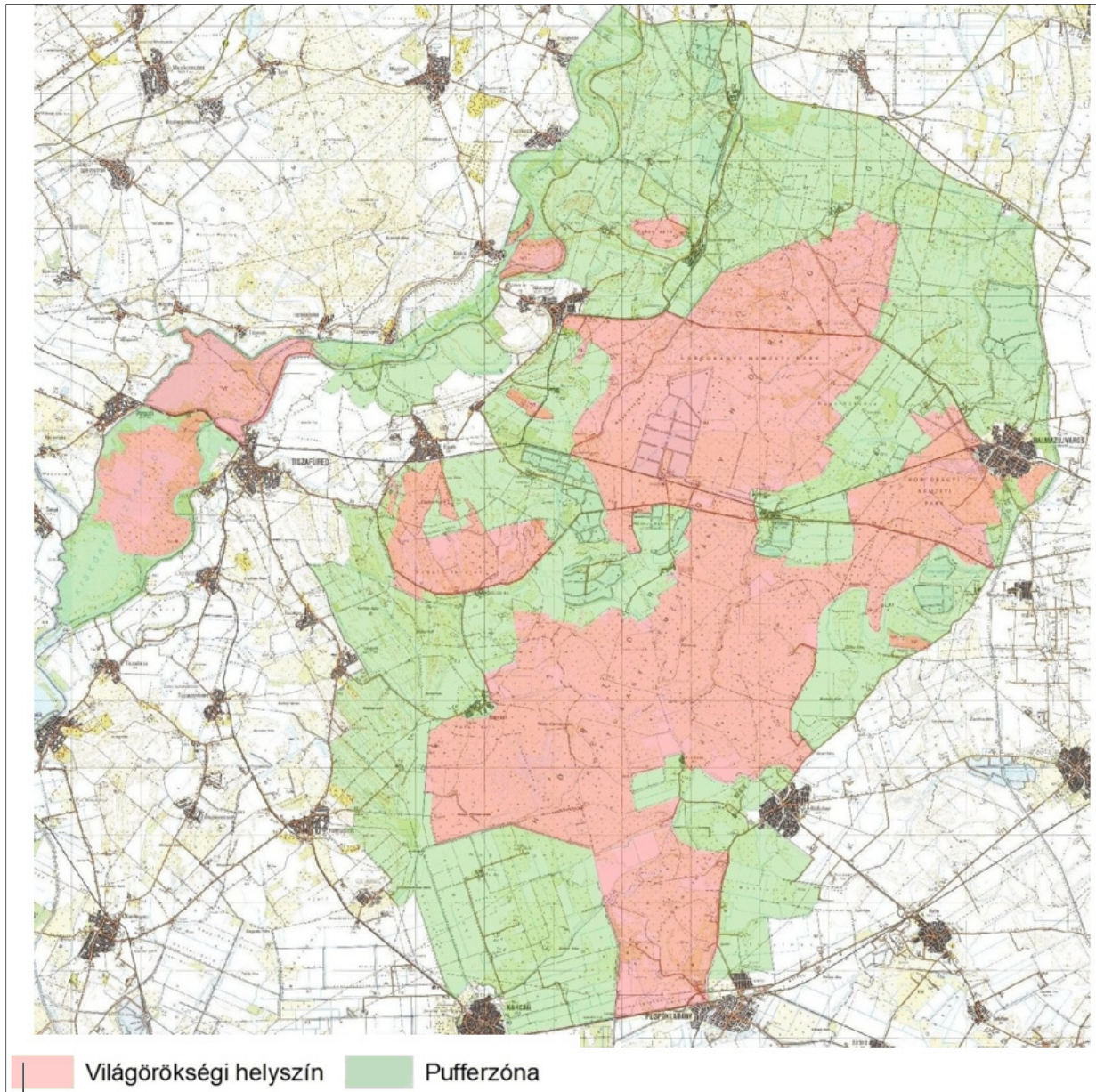
Ezen felül, az ajánlások több vonatkozásban megkülönböztetve kezelik, a Világörökségi Helyszínt, annak 2500 méteres körzetében elhelyezkedő, védőövezet részét képező területsávot, és a VH védőövezetén túli részeit.

A HNP Világörökségi Helyszínre vonatkozóan, kidolgozásra került egy Kezelési terv, melyet az UNMB VÖ Szakbizottsága ugyan jóváhagyott, de jogszabályi kihirdetésére sajnos még nem került sor. E kezelési terv is tartalmaz a VH helyszínére vonatkozó szabályozás tervezetet, és tervezett védőövezetére vonatkozó ajánlásokat. Ezek közül a Hész és a Településképi Rendeletek számára releváns szabályozási, településképi javaslatok felhasználásra kerültek.

- **A dokumentáció első fejezete A Hortobágyi Nemzeti Park – A Puszta Világörökségi Helyszín kiemelkedő egyetemes érték attribútumait mutatja be, összefoglalóan. Ezek részletes bemutatása az 1. mellékletben történik.**
- **A második fejezet nem csak összefoglalja a figyelembe veendő jogszabályokat, de segítséget is próbál nyújtani, a feladatok, kötelezettségek megértéséhez.**
- **A harmadik fejezet, az „általános” ajánlásokat tartalmazza, melyet az új településtervek (Településfejlesztési- és településrendezési tervek) készítésekor ajánlott alkalmazni.**
- Külön, később megküldésre kerülő dokumentum tartalmazza majd, a részletes ajánlásokat, ezen belül a Helyi Építési Szabályzatokban, Településképi Rendeletekben alkalmazni ajánlott, részletes előírásokat.
- A Fényszennyezésre vonatkozó rendelkezések külön kerültek kidolgozásra, és az érintett önkormányzatokkal egyeztetésre.

I. A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK- A PUSZTA VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN KIEMELKEDŐ EGYETEMES ÉRTÉK ATTRIBÚTUMAINAK BEMUTATÁSA

(Kivonat/részlet a HNP VH Kezelési Terv Megalapozó dokumentációjából.)

A világörökségi helyszín az Alföldön, ezen belül a Közép-Tiszavidéken terül el, területének döntő hányada a Hortobágyra esik, kismértékben kapcsolódik a Tisza-tóhoz. A VH területe 21 település közigazgatási határán belül fekszik, melyek érintettsége eltérő, belterület a VH-n belül nincs. A térség megközelítése közúton és vasúton egyaránt kedvező.

A VH teljes területe ártéri síkság, a jelenlegi tájföldrajzi kép kialakulása a folyók negyedidőszaki gyakori irányváltásaihoz, illetve üledékfelhalmozó, felszínformáló munkájához köthető. Hazai viszonylatban a legszárazabb vidékeink közé tartozik, ami a szikes talajokkal együttesen nagymértékben korlátozza a terület mezőgazdasági hasznosítását a VH-n.

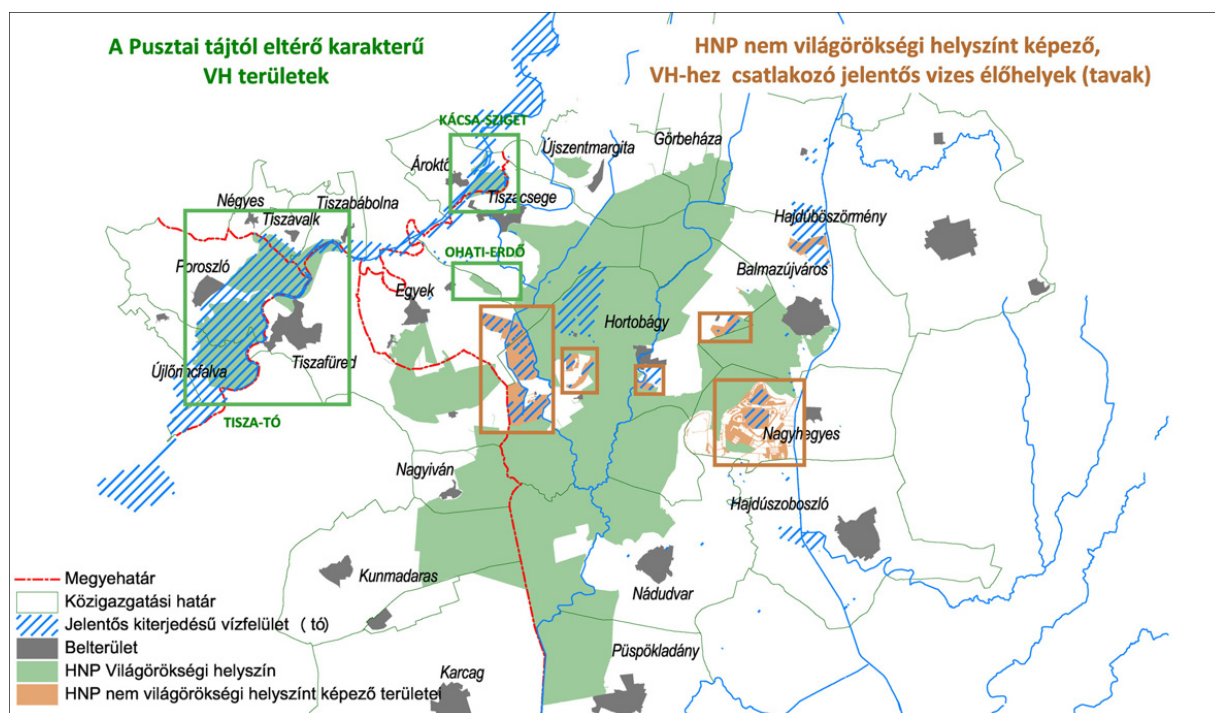
A világörökségi helyszín teljes terjedelmével a Hortobágyi Nemzeti Parkon belül helyezkedik el, de némileg kisebb annál. A Hortobágyi Nemzeti Park jelenlegi kiterjedését a 131/2007. KvVM rendelet (a Hortobágyi Nemzeti Park védettségének fenntartásáról) határozza meg.

A világörökségi cím elnyerésekor, a felterjesztési anyaggal összhangban, a HNP teljes területe világörökség helyszínné vált. Ezt követően a HNP területe kibővítésre került olyan, a madárvilág számára kiemelkedő jelentőséggel bíró vizes élőhelyekkel (jellemzően halastavakkal és közvetlen környezetükkel), amelyek jelenleg még nem részei a VH-nek. Fontos itt kiemelni a „jelenleg még” kifejezést, mert a HNP Igazgatóság szakmai tervei között szerepel, hogy „a fajok fennmaradását szolgáló helyszín, mint kiemelkedő egyetemes érték” alapján vegyes kategóriában is világörökségi védeltséget kapjon a HNP. E vegyes (kultúrtáj és természeti) kategória megszerzése esetén a madárvilág a jelenleginél is kiemeltebb jelentőséget kapna.

Fenti megállapításnak, illetve szakmai szándéknak további hangsúlyt ad, hogy a Tisza-tó, mint a HNP VH része, kiemelkedő egyetemes értékként való kezelését, éppen a madárvilág jelentősége adja. A természeti kategóriában megszerezni kívánt világörökségi védelem így a HNP jelenleg nem VH-hoz tartozó vizes élőhelyeinek VH-hoz történő hivatalos „hozzá csatolását” is jelentené, és a Tisza-tó is ekkor kerülhetne bele szervesen a kiemelkedő egyetemes érték meghatározásba.

A HNP területén élő, és azon időszakosan megforduló (átvonuló, pihenő és szálláshelyet, élelmet kereső) madárvilág jelenleg is szerves része a kiemelkedő egyetemes értékeknek (KEÉ), de a természeti kategóriában megszerezni kívánt „fajok fennmaradását szolgáló helyszín, mint kiemelkedő egyetemes érték” ennél többet, mást jelentene.

A Tisza-tó területén kívül vannak a Hortobágyon olyan, sajátos jellegzetességekkel rendelkező területrészek (a Tiszacsege és Ároktő településeket érintő „Kácsa-sziget” és az Ohati-erdő zárt pusztától szigetszerűen elkülönülő területei), amelyek értékeit ugyancsak nem tartalmazza teljes körűen (teljes egyértelműséggel) a KEÉM, miközben azok kiemelkedő természeti értékei nem megkérdőjelezhetők.

A HNP Világörökségi Helyszínhez tartozó és nem Világörökségi Helyszín részét képező területei

A Puszta, mint kiemelkedő egyetemes érték

„A Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” világörökségi helyszín „egy pásztortársadalom által formált kultúrtáj kivételes fennmaradt példája”, amely “több ezer éves hagyományos tájhasználatok ép és látható nyomait tartja fenn, és az ember és természet közötti harmonikus kapcsolatot példázza”.

A fenti két idézet a világörökségi helyszínt leíró kiemelkedő egyetemes érték meghatározás lényege, azaz éppen e jellemzők okán kerülhetett fel a Hortobágy a Világ Természeti és Kulturális Értékeinek listájára, mint kultúrtáj.

A Kiemelkedő Egyetemes Érték attribútumainak meghatározása során általános érvénnyel megállapítható volt, hogy az egyes értékhordozó elemek egymástól élesen nem választhatók szét. A „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” ugyanis éppen a kultúrtáj azon kiemelkedő példája, amely kétezer éve őrzi érintetlen és látható bizonyítékát az ember és a természet harmonikus kapcsolatának, amelynek következtében a földhasználatok sajátos módjai alkalmazkodtak a táj természetes adottságaihoz. Ebből adódóan a természeti és a kulturális értékek egymásra épülnek, elemeik több ponton összekapcsolódnak, átfednek, számos esetben egymást feltételezve léteznek és képeznek sajátosan komplex érték-katasztert.

A Kiemelkedő Egyetemes Érték attribútumainak bemutatása során a VH értékei hat fő érték-kategóriában, azokon belül attribútum-csoportokra tagolva szerepelnek, amellyel a VH-t meghatározó jellegzetességek összegző, átlátható bemutatása volt a cél.

A táblázatos formában történő feldolgozás elsődlegesen a szemléltetést szolgálja, semmiképpen nem utalás arra, hogy az egyes értékhordozó elemek egymástól élesen szétválaszthatók. A „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” ugyanis éppen a kultúrtáj azon kiemelkedő példája, amely kétezer éve őrzi érintetlen és látható bizonyítékát az ember és a természet harmonikus kapcsolatának, amelynek következtében a földhasználatok sajátos módjai alkalmazkodtak a táj természetes adottságaihoz. Ebből adódóan a természeti és a kulturális értékek egymásra épülnek, számos ponton összekapcsolódnak, átfednek, számos esetben egymást feltételezve léteznek és képeznek sajátosan komplex érték-katasztert. Jellemző példa erre a tájhasználatnál szereplő hagyományos legeltetési állattartás, amelynek a múltban gyökerező pásztorolói tartási módjai szoros összefüggésben vannak a szellemi örökség körében taglalt pászorkultúrával, de ugyancsak átfedések vannak a régészeti és a műemléki értékek egyes attribútumai között is, pl. a rommaradványok tekintetében, a halmok pedig régészeti és műemléki értékeken túl tájképi és természeti értéket is hordoznak.

Mindezek figyelembe vételével a felsorolás csupán kronológiai sorrendet követ, tudatosan kerülő prioritások felállítását.

Az attribútumok számbavételénél szempont volt minél konkrétabb elemek meghatározása, lehetőleg azonos szintű specifikációval.

A táblázatos összefoglalást az egyes attribútumok képi ábrázolással is szemléltetett, lényegre törő bemutatása követi, összefüggéseiket is érintő részletes leírásukra és elemzésükre, itt most nem kerül sor.

A Hortobágyi Nemzeti Park – A Puszta Kiemelkedő egyetemes értékének attribútumai: Táblázatos és fényképekkel illusztrált feldolgozással a dokumentáció végén levő 1. mellékletben!

II. A HNP VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNT ÉS VÉDŐÖVEZETÉT ÉRINTŐEN ALKALMAZANDÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, ÉPÍTÉSI JOGSZABÁLYI KÖTELEZETTSÉGEK

- A Világörökségi Terület magában foglalja a Világörökségi Helyszínt (VH), és annak Védőövezetét.

A VH védőövezetének jogszabályban történő kijelölésére még nem került sor, ez még „csak” ajánlásként létezik. DE a Területrendezésről szóló törvényben és az ezen alapuló Megyei területrendezési tervekben meghatározott „Tájképvédelmi övezet” lehatárolásakor a VH védőövezete is figyelembe vételre került, így rendelkezésit alkalmazni kell!

- A VH és Védőövezete részt képezi az Országos Területrendezési tervben (OTrT) meghatározott, és megyei területrendezési tervekben pontosított, „Tájképvédelmi övezetnek”. Ennek előírásait alkalmazni kell.

OTrT 4.§ (Tájképvédelmi terület övezete)

(2) *A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni*

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) *A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.*

(4) *A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.*

- A Világörökségi Helyszín (és jogszabályban történő kijelölését követően védőövezete is) „településképi szempontból kiemelten meghatározó” területnek is minősül.

a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény 1.§ (3) bekezdése értelmében:

(3) A világörökségi terület egyben a településképi védelméről szóló törvény szerinti településképi szempontból kiemelten meghatározó területnek is minősül.

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény értelmében:

2.§ (2c) Az országos településképi védelem keretében a településképi szempontból kiemelten meghatározó területre - a terület kijelölésével egyidejűleg - a Kormány rendeletben országos jelentőségű településképi követelményeket és országos településképi-érvényesítési eszközöket állapíthat meg.

(2d) A (2c) bekezdés esetében a (2) bekezdés szerinti önkormányzati településképi rendelet rendelkezései - a kormányrendelet eltérő rendelkezésének hiányában - a településképi szempontból kiemelten meghatározó terület tekintetében nem alkalmazhatók.

Ennek kidolgozására és megállapítására még nem került sor.

(A (2d) bekezdés rendelkezése „arról szól”, hogy a kiemelt településképi jelentőségű területre vonatkozó országos előírások elkészültével, a helyi településképi előírások a területekre vonatkozóan hatályukat veszítik.

Az országos előírások elkészültéig, az érintett települések Településképinek védelméről szóló helyi rendeleteknek kell a VH területére (Helyszínre és védőövezetére vonatkozó) településképi rendelkezésekről intézkedni. Ez nem csak lehetősége a településeknek, de az OTTrT tájképvédelmi övezetek által érintett területekre előírt jogszabályi kötelezettség.

A helyi rendelkezések egyrészt az önkormányzatok Helyi Építési Szabályzatában, annak mellékletét képező szabályozási tervekben, valamint a Településképi védelméről szóló helyi rendeletekben kaphatnak helyet.

▪ **A Hortobágyi Nemzeti Park Védőövezete és az ebből adódó jogszabályi kötelezettségek:**

A Hortobágyi Nemzeti Park védőövezetének kijelöléséről, az agrárminiszter 45/2020.(IX.21.) AM rendelete intézkedik.

2.§

(1) *A Hortobágyi Nemzeti Park védőövezetében*

a) a Hortobágyi Nemzeti Park területéről feltáruló éjszakai csillagos égbolt láthatóságát veszélyeztető és az élővilágra káros hatással lévő fényszennyezés megelőzése, csökkentése érdekében a 2. mellékletben meghatározott esetekben kültéri világítótest vagy fényforrás (beleértve a közvilágítást és a megvilágított vagy világító reklámfelületeket is) létesítése, telepítése vagy cseréje,

b) a tájkép – kiemelten a Hortobágyi Nemzeti Park területéről feltáruló töretlen látóhatár – védelme érdekében a 3. mellékletben meghatározott esetekben építmény létesítése, bővítése

a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

(2) *Az (1) bekezdés b) pontja szerinti engedélyezési eljárás során tájba illesztést igazoló dokumentációt kell készíteni.*

3. melléklet a 45/2020.(IX.21.) AM rendelethez

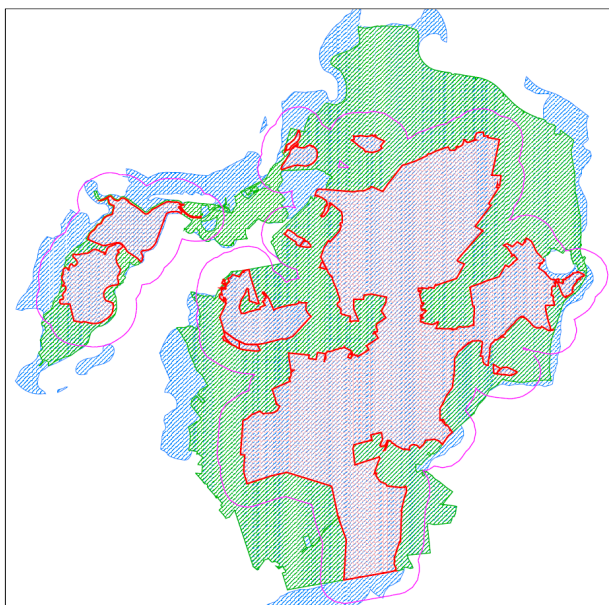
Új építmény létesítése vagy meglévő építmény bővítése engedélyköteles eseteinek helyszín- és műszaki paraméterei a Hortobágyi Nemzeti Park védőövezetében

	A	B	C	D
1.	Helyszínparaméter	Műszaki paraméter		
2.		Magasság	vagy	Oldalhossz ¹
3.	A tevékenység helyének a Hortobágyi Nemzeti Park határától számított legkisebb távolsága ≤ 2,5 km	Az építmény (tartozékait beleértve) legmagasabb pontjának a bolygatatlan felszíntől számított függőleges távolsága a tervezett tevékenység után ≥ 7 m		Oldalhossz a tervezett tevékenység után ≥ 10 m
4.	A tevékenység helyének a Hortobágyi Nemzeti Park határától számított legkisebb távolsága > 2,5 km	Az építmény (tartozékait beleértve) legmagasabb pontjának a bolygatatlan felszíntől számított függőleges távolsága a tervezett tevékenység után ≥ 8 m		Oldalhossz a tervezett tevékenység után ≥ 30 m

¹ Ha legalább egy oldalhossz esetében teljesül a feltétel.

A HNP védőövezetét a rendelet Hrsz szerint határozza meg, de lehatárolását a HNP Igazgatósága térinformatikai adatbázisként is az érintett önkormányzatok rendelkezésére bocsátja. A HNP védőövezete megegyezik a Világörökségi Kezelési tervben, a VH körül ajánlott (lehatárolt) védőövezettel. **A településrendezési tervek (szabályozási tervek) készítésekor a HNP védőövezetét kell, a VH védőövezetként figyelembe venni.**

III.A HNP VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNRE ÉS VÉDŐÖVEZETÉRE ALKALMAZNI JAVASOLT, ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, ÉPÍTÉSI JOGSZABÁLYI AJÁNLÁSOK

- HNP világörökségi helyszín határa
- HNP Védőövezete, egyben Tájképvédelmi övezet is
- 2500 méteres védőtávolság
(település belterülete és egyéb terepi sajátosságok, módosíthatják!)
- Tájképvédelmi övezet a HNP védőtávolságon kívül

A Helyi Építési Szabályzatokban, annak mellékletét képező Szabályozási tervekben, valamint a Településkép védelméről szóló helyi rendeletekben alkalmazandó szabályokra ad ajánlást a következő fejezet.

A ajánlások külön kerülnek megfogalmazásra a Hész/ szabályozási tervek és külön a településképi rendeletek (TKR) vonatkozásában.

Ezen felül, az ajánlások külön javasolják „kezelt” az ábrán láthatóak szerint, a Világörökségi Helyszínt, annak 2500 métere körzetében elhelyezkedő, védőövezet részét képező területsávot, és a VH védőövezetének ezen túli részeit. (Illetve a védőövezetre vonatkozó ajánlásokon belül kerül megkülönböztetésre a Világörökségi Helyszínhez közel elhelyezkedő területsáv.

1.) HNP VH (Világörökségi Helyszín) Ajánlott szabályozási elvek

2.) HNP VH (Világörökségi Helyszín) Ajánlások a Településképi rendelet készítéséhez.

3.) HNP VÖ (Védőövezet) Ajánlott szabályozási elvek

4.) HNP VÖ (Védőövezet) Ajánlások a Településképi rendelet készítéséhez.

1.) HNP VH (VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN) ALKALMAZNI AJÁNLOTT SZABÁLYOZÁSI ELVEK

A VH Kiemelkedő egyetemes értékeinek védelme érdekében a VH Kezelési terv egyedi szabályozást alkalmaz, és jóváhagyását követően, ennek megfelelő helyi szabályozás kidolgozását írja elő. (Jóváhagyásáig, mindezt ajánlásként teszi.)

Szabályozási elvek:

Telekalakításnál a táj jellegét megtartó, hagyományos területhasználat által megkívánt terület-nagyságok meghatározása, ezen belül a táj karakterét megváltoztató telekfelaprózódás megakadályozása, a gazdálkodáshoz szükséges építmények elhelyezésének biztosítása, a tájalkotó elemek jellegzetes szórványos elhelyezkedésének, mint az egyedi látványminőséget hordozó elemnek a megőrzésével.

Szükséges a Világörökségi Helyszínen belül olyan (a települések más területeitől eltérő szabályozású) övezetek, építési övezetek alkalmazása, melyek biztosítékkal szolgálhatnak a sajátos területhasználat, építmény elhelyezés, beépítési magasság, stb. egyedi szabályozásával, a védő-övezeti funkció betöltésére.

A pusztai látképet megbontó erdőket és/vagy a fás vegetáció fenntartására őshonos fafajok számára alkalmatlan termőhelyen lévő erdők szüntetésére lehetőséget biztosító, a természetes eredetű, vagy természetvédelmi jelentőséggel bíró erdőtömbök kivételével a nagyobb erdőtömböket 1-5 ha nagyságú erdőfoltokká alakító, szárnyékerdők létrejöttét elősegítő, a töretlen látóhatárt sértő erdősávok felszámolását elősegítő szabályozás kidolgozása szükséges. (A táj nyíltságát megtörő zavaró tájelem (pl. erdősáv) - felszámolhatósága érdekében - a települések szabályozási terveiben önálló övezetként nem határolható le!)

Egyedi szabályozású, (Mt – jelű) „Tájgazdálkodási mezőgazdasági” övezet jelölendő ki.

2.) HNP VH (VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN) AJÁNLÁSOK A TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET KÉSZÍTÉSÉHEZ.

A tájba illesztés szabályozásának javaslata (ajánlás):

- (1) A tájszerkezetbe illeszkedő beépítési módot kell alkalmazni, a tájra jellemző építészeti hagyományoknak megfelelő módon kell az építményeket kialakítani. Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított, olyan mezőgazdasági építmények helyezhetők el, melyek épülettömegükben az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszúkasan nyújtott tömegarányú, viszonylag meredek héjazatú épületek képét tükrözik vissza. Elvárás az épületek homlokzati képében a fehér színű falazat. Az épületek hossza a magasságukhoz viszonyítva legalább 5-7:1 arányú legyen.
- (2) A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten kell érvényesíteni. Építmény létesítése, bővítése esetén, a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjainak érvényesülését a tervezés során látványterv készítésével kell igazolni és az engedélyezési eljárás során tájba illesztést igazoló dokumentációt kell készíteni, az MSZ 20378 (Magyar Szabvány) figyelembe vételével
- (3) Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem helyezhetők el azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől erőteljesen elütnek

- (4) A VH-n belüli épületeket és környéküket tájba illővé kell formálni. A tájba illő épületeket, anyaghasználatát, megjelenését meg kell őrizni, fel kell újítani.
- (5) Az infrastrukturális fejlesztések, vonalas létesítmények kialakítását tájképvédelmi szempontok szerint kell korlátozni. Az elektromos és távközlési vezetékeket csak földkábelben lehet elhelyezni. Szélkerék létesítése tilos.
- (6) Napenergia hasznosításához (napelem, napkollektor) a természetvédelmi hatóság hozzájárulása szükséges.
- (7) A közúti közlekedés biztonságát kielégítve, de a tájba illesztés követelményének megfelelően hagyományos fa hófogókat kell alkalmazni, amelyeket a téli időszakon kívül el kell távolítani.
- (8) A birtokhatárok barázdával, árokkal, tájba nem illő jelzéssel történő jelölése tilos.
- (9) Halastavak, állattartó telepek területén a takarmány tárolását tájba illő módon kell megoldani. Gyepen, erdőben, nád és mocsár területeken takarmány tárolása tilos.
- (10) Az invazív, idegenhonos, tájidegen fajokból álló és/vagy a pusztai látképet károsan befolyásoló fasorokat meg kell szüntetni. Az esetlegesen előforduló őshonos fákat, facsoportokat, amennyiben károsan nem befolyásolják a puszták képét, meg kell hagyni.

Az építészeti örökség helyi védelme (ajánlás)

(1) Műemléki értékek és környezetük fenntartása, helyreállítása, védelme

- (a) Az épületek, építmények kialakítására vonatkozóan a VH területén a beépítésre szánt területekre (lakóövezetek, mezőgazdasági központok, mezőgazdasági üzemi területek), illetve a beépítésre nem szánt területekre egyedi előírásokat kell érvényesíteni.
- (b) A meglévő, hagyományos megjelenésű pásztorépítményeket lehetőleg az eredeti funkciójuknak és autentikus használatuknak megfelelően, vagy bemutatás céljára kell használni.
- (c) Gondoskodni kell a használaton kívüli épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések új funkciójának megállapításáról, illetve ennek hiányában megszüntetésükről, elbontásukról, ha az épület, építmény műemlékvédelmi, tájképi szempontból nem értékes. Az érintett területet a táj jellegéhez igazodó módon rendezni kell.
- (d) A gémeskutak fenntartása kötelező, szükség esetén, hagyományos módon felújítandók. A fűrt kutak és csatlakozó létesítményeik a tájképi értékeket nem károsíthatják.
- (e) A csak kivételesen létesíthető villanypásztorok oszlopai, a kerítések és karámok kizárólag fából készülhetnek.

(2) A beépítésre nem szánt területekre vonatkozó külön előírások:

- (a) Csak az autentikus épületek, építmények helyezhetők el, a hagyományos és értéket jelentő mérettel, tömeggel, megjelenéssel, anyaghasználattal, színezéssel.
- (b) Az épületek és építmények külső falán napkollektor, napelem, klíma berendezés, reklám nem helyezhető el.
- (c) Pásztorszálláshoz kizárólag talajra rögzített, napkövető rendszerű napelem telepíthető, kizárólag a lakóudvaron, tanyakerten belül, a talajhoz minél közelebb, de legfeljebb az építhető 1,5 méteres kerítés magasság alatt. A napelemek összes felülete nem haladhatja meg a 2 x 1,6 m²-t.
- (d) Állattartó telepek nem használhatók állattartáson és az ahhoz kapcsolódó, illetve azt kiegészítő rendeltetéseken kívül más tevékenységre (tároló, gépállomás, gépszín, stb.).

- (e) Az állattartó telepen keletkezett szemetet elkülönítve kell tárolni. Az állattartó telepekről a hulladékot rendszeresen, de legkésőbb a behajtás után egy héttel el kell szállítani. Az összes keletkezett hulladék elszállításáról a használó köteles gondoskodni.
 - (f) Szilárd alapzatú épület körüli járdát kivéve gyalogutak kialakítására csak téglaburkolat alkalmazható.
 - (g) Az utak javítása, karbantartása kizárólag a területileg illetékes természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon és időben végezhető. Útjavításhoz tilos idegen anyag (sóder, építési törmelék) felhasználása, kivéve vályog épületek faltörmelékét.
- (3) A beépítésre szánt területekre vonatkozó külön előírások:
- (a) Elsősorban falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályog-tégla), homlokzata vakolattal ellátott épület létesíthető. A homlokzatképzés fehér színű, mész alapanyagú homlokzatfesték vagy vékony vakolat (nemesvakolat) lehet. Nem megengedett fém, műanyag, nem hagyományos alapanyagú falszerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésre sem használhatóak.
 - (b) Az épületek fedése csak nyeregtetővel történhet (a teljes, vagy részleges kontyolás megengedett), kivételt képez a technológiai építmények és a teljes épületfedés 20 %-át meg nem haladó épületrészek eltérő lefedése.
 - (c) Az épületek tetőfedő anyaga kerámia alapú cserép, hagyományos cserép, vagy nád lehet. Tetőhéjazat kialakítása cserép esetében egyenes vagy íves vágású szalagcseréppel, továbbá hódfarkú cseréppel történhet. A tetőhéjazat színe agyag, terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna lehet. Cserepek befoglaló mérete legfeljebb 25x45 cm lehet.
 - (d) A nyílászárók faanyagúak és hagyományos szerkezetűek, arányúak lehetnek.
 - (e) A meglévő védett és védelemre jelölt épületek kivételével a megengedett legnagyobb építménymagasság 4,0 m. Az épületek tetőidoma: nyeregtető, a tetőgerinc magassága: legfeljebb 7 m lehet. A tetőhajlásszög: 36-45 fok lehet.
 - (f) Tér- és szilárd burkolatok kialakítására öntött beton és aszfalt nem használható. Ilyen célra téglaburkolatot utánzó betonkő (térkő) vagy tégl (klinkertégla, hagyományos tégl) burkolat engedhető meg.
 - (g) Kerítés csak betonalap nélkül, fából (léckerítés), esetleg nádból, különösen indokolt esetben létesülhet.

3.) HNP VÖ (VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN VÉDŐÖVEZETE) ALKALMAZNI AJÁNLOTT SZABÁLYOZÁSI ELVEK

A Településrendezési tervek készítésekor, a helyi építési szabályzatok módosításakor a VH-n kívül alkalmazni javasolt szabályozási stratégiák:

Telekalakításnál a táj jellegét megtartó, hagyományos területhasználat által megkívánt terület-nagyságok meghatározása, ezen belül a táj karakterét megváltoztató telekfelaprózódás megakadályozása, a gazdálkodáshoz szükséges építmények elhelyezésének biztosítása, a tájalkotó elemek jellegzetes szórványos elhelyezkedésének, mint az egyedi látványminőséget hordozó elemnek a megőrzésével.

A javasolt védőövezeten belül ajánlott olyan (a települések más, védőövezeten kívüli területeitől eltérő szabályozású) övezetek („alövezetek”) alkalmazása, melyek biztosítékul szolgálhatnak a sajátos területhasználat, építmény elhelyezés, beépítési magasság, stb. egyedi szabályozásával, a védőövezeti funkció betöltésére.

4.) HNP VÖ (VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN VÉDŐÖVEZETE) AJÁNLÁSOK A TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET KÉSZÍTÉSÉHEZ.

A tájképi illeszkedés szabályai a HNP Világörökségi helyszín Védőövezetében (ajánlás):

A világörökségi helyszínhez csatlakozó, annak kiemelkedő egyetemes értékeire hatással lévő területen (kialakításra javasolt védőövezetben) tájszerkezetbe illeszkedő, a tájra jellemző építészeti hagyományoknak megfelelő módon kell az építményeket elhelyezni, kialakítani.

Ennek értelmében:

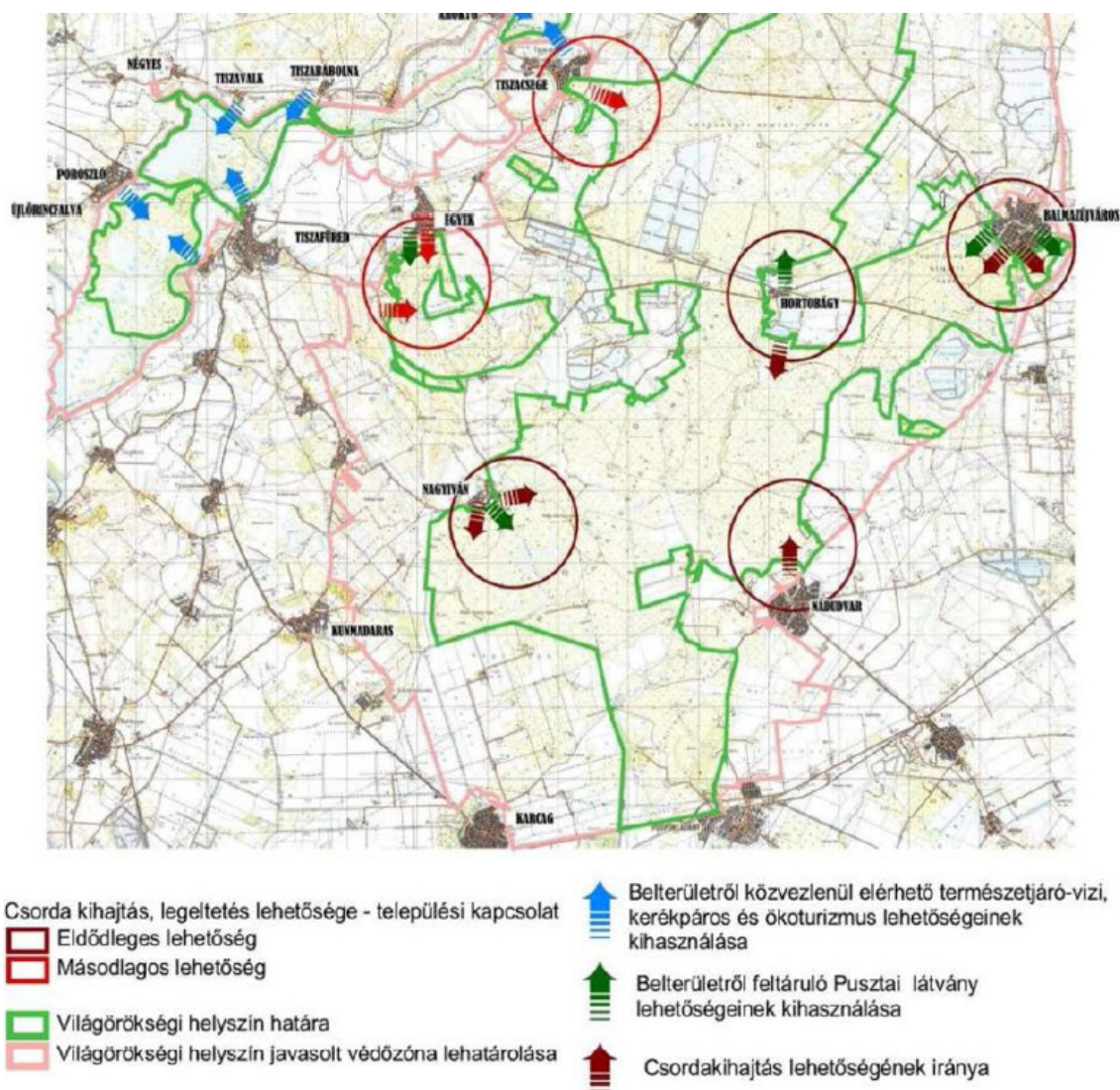
(1) A tájképi illeszkedés általános szabályai:

- a) Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított olyan mezőgazdasági építmények helyezhetők el, melyek épülettömegükben az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszúkásan nyújtott tömegarányú, viszonylag meredek hégazatú épületek képét tükrözik vissza. A gazdasági rendeltetésű épületek hossza a magasságukhoz viszonyítva kb. 5-7:1 arányú.
- b) Az épületeket magas tetővel kell kialakítani. A tetőhégazat hajlásszöge 36-45 fokos, de 18 méternél nagyobb fesztávolságú épület esetében, kisebb hajlásszögű magastető is létesíthető.
- c) A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten kell érvényesíteni. A Hortobágyi Nemzeti Park védőövezetének kijelöléséről 45/2020.(IX.21.) AM rendelet 2.§ értelmében, a rendelet 3. mellékletben meghatározott esetekben építmény létesítése, bővítése esetén, az engedélyezési eljárás során tájba illesztést igazoló dokumentációt kell készíteni.
- d) Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem helyezhetők el azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.
- e) A mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények esetében az épület falazata, tetőzete sem készülhet tükröződő felülettel.

- (2) Az épületek homlokzatán alkalmazható, tájképhez illeszkedő anyagok és színek:
- a) Az épületek homlokzati képében a fehér, vagy (a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű) homlokzati megjelenés az elvárás. Tájidegen színezés nem alkalmazható.
 - b) A tetőhéjazat anyaga elsősorban égetett cserép vagy nád. Fémlemez tetőfedés csak akkor, ha felületi tagolása cserépfedés megjelenésű, vagy a nádfedés megjelenését mutató szürke, nem tükröző felületű fedés. A héjazat színe cserépszínű, barna, vagy szürke.
 - c) Az épületek nyílászárói jellemzően kis felületűek, elsődlegesen a légcseré és a közlekedés céljaira méretezettek.

A Településképi jelentőségű területek lehatárolására vonatkozó javaslat:

A világörökségi helyszínnel közvetlenül érintkező, vagy annak közelében elhelyezkedő települések esetében, a Világörökségi Helyszín felől látványként feltáruló, belterület részét képező területek „településképi jelentőségű területként” legyenek lehatárolva, és a Településképi rendeletekben ennek megfelelő településképi előírások legyenek kidolgozva.

*Részlet a HNP VH Világörökségi Helyszín Kezelési tervéből
(A Világörökségi Helyszín és az érintett települések együttműködésének lehetőségei.)*